

organizer «Golden Stork» – Mykolayiv Specialized School «Academy of Children's creativity». It focuses on the forms of artistic activity with children used by the teaching staff of the institution, discussed at the Academy of Pedagogical Mastership with the participation of representatives of the international scientific community.

Conclusions. This material can form the basis for further scientific researches aimed at identifying the specifics of increasing the social activity of children in artistic game activities, and to become the basis for organizing similar events with children's audiences in any region of the country.

Key words: festival, children's issues, cultural and artistic aspect, regional cultural practice.

Надійшла до редакції 2.09.2018 р.

УДК 78.071.2:78.087.68:821.161.2

ЖАНРОВО-СТИЛЬОВА ПАРАДИГМА КАНТАТИ «ПІСНЯ ПРО ЧОРНОВОЛА» МИКОЛИ ЛАСТОВЕЦЬКОГО

Ластовецька Любомира Василівна – доцент кафедри методики музичного виховання і диригування, Дрогобицький державний педагогічний університет ім. І. Франка
orcid.org/0000-0001-6069-1606
doi.org/10.35619/ucpmk.vi28.107
zoriana0705@gmail.com

Наведено огляд генези жанру кантати в національному музичному мистецтві. Розглянуто найбільш показові взірці кантат у доробку українських мистців минулого та сьогодення. Описано особливості створення кантати «Пісня про Чорновола» сучасним композитором М. Ластовецьким як першого твору – музичної присвяти видатному політику й дисиденту. Проаналізовано її структуру, виконавський склад, музично-виразові засоби. Виявлено її жанрово-стильові атрибути як урочисто-піднесеної панегіричної кантати з ознаками філософського узагальнення. Окремо розглянуто постать героя України В. Чорновола як прикладу незламного борця за незалежність, свободу й демократію.

Ключові слова: жанр кантати, новітня історія України, герой, форма твору, стильові риси.

Постановка проблеми. Кантата «Пісня про Чорновола» сучасного українського композитора, члена НСК України, заслуженого діяча мистецтв України М. Ластовецького є першою спробою музичного втілення образу лідера українського національно-демократичного визвольного руху кінця 80–90-х років минулого століття, Героя України, ініціатора Акту проголошення державної незалежності, голови «Народного руху України» В'ячеслава Максимовича Чорновола (1937–1999 рр.) у національній академічній музиці. Симптоматично, що для цього мистець вирішив звернутись до великої музичної форми – жанру кантати.

Аналізований твір є гостро актуальним, особливо з огляду на новітню історію України. Він спрямований на плекання в сучасників патріотично-національного духу, почуття гордості за свій народ та його героїв. Адже видатний політик, правозахисник і дисидент й досі залишається взірцем для наступних генерацій як незламний борець за незалежність, свободу та демократію України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема генези жанру кантати, його еволюція та жанрові різновиди в творчості українських композиторів отримала ґрунтовне висвітлення в монографіях і дисертації А. Терещенко [5, 6]. Жанр камерної кантати в українській музиці другої половини ХХ ст. дослідила О. Коменда, в контексті композиторських пошуків сучасності цей жанр отримав наукове опрацювання в розвідках О. Василенко, як інваріант жанрової форми кантати проаналізувала М. Ярко [7], типологію канту в кантатах Б. Лятошинського і В. Сильвестрова здійснила Л. Пятенко; проблему циклізації в камерній кантаті вивчає Г. Манокіна та ін. Що стосується аналізованого у розвідці твору, то почасти він потрапив до сфери наукового зацікавлення дрогобицьких музикознавців А. Мельник та Н. Семків [4]. Означена ж стаття присвячена питанню, що є частиною загальної проблеми, яка раніше не ставала предметом наукового дослідження.

Мета статті – дослідити кантату «Пісня про Чорновола» М. Ластовецького з позиції жанрово-стильових параметрів.

Вклад основного матеріалу дослідження. Якщо звернутись до генези жанру, то слід зазначити, що «за призначенням кантати поділяють на духовні і світські, за змістом і характером – на ліричні, драматичні, розповідні, урочисто-піднесені, славильні, скорботно-елегіїні тощо. Для кантат майже обов'язковим є елемент славлення, віншування (переважно на початку та у фіналі, а також по всій формі). Вокально-пісенну природу зберігають як світські кантати, так і культового призначення (сольні й хорові), написані на біблійні тексти...» [5].

Виникнення жанру кантати (італ. *cantata*, від лат. *cantare* – співати) на наших теренах відбулося на ґрунті взаємодії різних жанрів – партесного концерту, панегіричних кантів, впливу західноєвропейських вокально-симфонічних форм, аж до взірців світських кантат у творчості Д. Бортнянського (здебільшого, на тексти Г. Державіна) [5].

До жанру кантати зверталось чимало українських композиторів, від минулого до сучасності. Кантати писали М. Лисенко («Б'ють пороги», «На вічну пам'ять Котляревському», «Радуйся, ниво непоплитая», «До 50-річчя з дня смерті Т. Шевченка»); П. Сокальський («Бенкет Петра Великого», «Слухай!»); Г. Топольницький («Хустина»); Д. Січинський («Лічу в неволі», «Дніпро реве», «Минули літа молодії», «Кантата. Його преосвященству Єпископові Станіславівському о. Др. Григорію Хомишину»); М. Вербицький («Заповіт», «Пасхальна кантата»), о. Йосиф Кишакевич («Великі роковини», «Шевченкові», «На вічну пам'ять Котляревському», «Тарасова ніч», «Калина», «Катерина», «Гамалія»); К. Стеценко («Шевченкові», «Слава Лисенку», «У неділеньку, у святую», «Єднаймося», «Рано-вранці новобранці»); Л. Ревуцький (кантата-поема «Хустина», «Ода пісні»); Б. Лятошинський («Урочиста кантата», «Заповіт»); М. Вериківський («Гнів слов'ян», «Жовтнева кантата»); С. Людкевич («Заповіт», «Наймит», «Конкістадори», кантата-симфонія «Кавказ»); Ю. Мейтус («Клятва»); А. Штогаренко («Канальські роботи», «Переможцям – слава!», «Жовтню», «Дорогою Жовтня», кантата-симфонія «Україно моя», «Шевченкіана»); Г. Жуковський (10 кантат, у т.ч. «Свято у Карпатах», «Слався, Вітчизно моя», «Жовтневі новели», «Дніпро шумить»); І. Шамо («Дума о трьох вітрах», «Співає Україна», «В кожному серці», «Весна Батьківщини»); Р. Сімович («Квітка щастя й волі»); І. Карабиць («Урочиста кантата» (інша назва – «Ювілейна кантата»)); В. Бібик («Дума про Довбуша», кантата-поема «Сумна кантата»); Г. Ляшенко («Містерія тиші», «Вітражі й пейзажі», «Імена, імена, імена... Кантата пам'яті Яреми Якубця»); В. Загорцев («В дитячій», «Запрошення до подорожі»); І. Кириліна (камерні кантати «Из зв'язного ковша», «Приказки», «Знаки пам'яті», «Memoria», «Молитва», «Розмите бачене»); О. Кива (Шість камерних кантат, «Кантата пам'яті жертв Аушвіца») та ін.

Також у цьому рядному «кантатному переліку» – твори сучасних українських митців: Л. Дичко («Червона калина», «Пори року», «Карпатська», «Ода музиці», «У Києві зорі»), М. Скорика («Весна», «Людина», кантата-поема «Гамалія»), Б. Фільц («Любів Україну», «Юнакові», «Пори року»), Л. Грабовського («Коли?», «Темпере мортем»), Л. Колодуба («Богородичні Пісні»), В. Зубицького (кантата-симфонія «Чумацькі пісні», «Океан доли»), А. Гайденка («Чотири дійства»), В. Сильвестрова (кантати на слова Т. Шевченка, Ф. Тютчева та О. Блока, «Лісова музика»), О. Козаренка («П'єро мертвопетлює»), В. Рунчака (фольк-кантата «Чумацькі пісні»), І. Щербакова («Ознака Вічності», «*Stabat Mater*», кантата-триптих «Босоніж по Землі», «Зима»), В. Польової (камерні кантати «*Ode an die Freude*», «Музика літа», «*No man is an Island*», «Світе тихий», «Ода Горація», «Одинадцять рядків з Гленвіла», «*Klage II*»), Г. Гаврилець («Погляд у дитинство»), В. Камінського («Іван Підкова», «Благодатна пора наступає», дві камерні кантати, кантата-симфонія «Україна. Хресна дорога»), Б. Фроляк («Цвіт») та ін.

У доробку українських митців широко представлені основні різновиди цього жанру, в перелічених вище часто зустрічаються кантати-поєми та славильні кантати, подекуди з рисами філософського узагальнення. Як зазначила музикознавець А. Терещенко, «Українські композитори створили понад 200 творів кантатного жанру, серед яких – кантата-поема, – здравиця, – пісня, – плакат, – дійство, – балада, – новела, – концерт. Нині створюються нові модифікації жанру. Композиторське визначення жанрової приналежності творів можуть мати умоглядний або суб'єктивний характер, однак виявляють внутрішню закономірність у розвитку жанру, його прагнення до оновлення у сфері жанрової та видової взаємодії.

До середини ХХ ст. провідними жанрами були славильна одночастинна і циклічна кантата та кантата-поема. Славильна кантата, що сформувалася біля витоків зародження жанру, пройшла складний еволюційний шлях, однак її соціальні функції та практика побутування (звернення до широких мас, виконання під час урочистих подій) залишилися незмінними. Зберігся також її «жанровий зміст», в основі якого – оспівування, віншування, героїчний пафос» [5].

У композиторській творчості М. Ластовецький апелює до розмаїтих жанрів та форм. У його творчому доробку – вокально-хорова, симфонічна, камерно-інструментальна, вокальна, фортепіанна музика тощо. Серед знакових творів композитора – окрім аналізованої, кантати «Псалми Давида», «Повернення Дрогобича», вокально-симфонічна сюїта «Верховинці», симфонічна поема «Галичина», увертюра «Бойківська», «Лірична поема», «Легенда про Кармалюка», симфонієта «Пам'яті героїв Крут», солоспіви, хори, чотири збірники п'єс для дітей та юнацтва для фортепіано, сонати та ін.

Жанр кантати посідає вагоме місце у творчій спадщині композитора, якого музикознавець Н. Семків назвала «мистецьким літописцем» [4; 5] м. Дрогобича Львівської області, уродженцем якого був відомий вчений епохи Відродження, поет, філософ, астроном і астролог Ю. Котермак (псевдонім – Юрій Дрогобич) (1450-1494 рр.). Показово, що саме за допомогою жанру кантати митець віддав «музичне пошанування» ключовим постатям української історії (Ю. Дрогобичу, В. Чорноволу): «і хоч нас відділяє простір і час – вони повертаються у сьогодення в назві шкіл, вулиць, книг, музичних полотнах» [4; 5].

Симптоматично, що кантату «Повернення Дрогобича» (на слова Ф. Малицького і Р. Пастуха) М. Ластовецький написав з нагоди знакової події в житті міста і його новітньої історії – до відкриття в Дрогобичі пам'ятника видатному вченому. На відміну від «Пісні про Чорновола», в кантаті «Повернення Дрогобича» композитор використав традиційний для цього жанру виконавський склад – це великий вокально-симфонічний твір, призначений для солістів, хору та симфонічного оркестру. Ця кантата урочисто-святкового характеру написана у циклічній формі, «є свого роду кантатою-поемою... вільно і логічно розвивається у велику музичну побудову, дотримуючись сюжетного поділу на частини, що об'єднані єдиною ідеєю» [4; 5].

Трагічна і загадкова смерть В. Чорновола за півроку до президентських виборів 1999 р., болем відгукнулася у серцях мільйонів українців, для яких він став символом українського національного відродження, нескореності тоталітарному режиму, полум'яним борцем за національну і державну незалежність України. На цю величезну для України втрату відгукнулися у своїх творах, переважно поетичних, десятки письменників, серед яких був і М. Шалата – знаний український поет, публіцист, літературний критик, кандидат філологічних наук, професор кафедри української літератури та теорії літератури Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка – віршем під назвою «Пісня про В'ячеслава Чорновола».

Дрогобич став одним із перших міст в Україні, в якому рішенням міської ради було ініційовано увіковічнити пам'ять про видатного українця, лідера руху «шістдесятників» шляхом присвоєння його імені культурно-освітній установі, а також закласти перший камінь у спорудження його погруддя. Вірш М. Шалати, надрукований в місцевій газеті «Галицька зоря», надихнув сучасного українського композитора М. Ластовецького на створення циклічного твору великої музичної форми.

Кантата отримала коротшу від поетичного оригіналу назву – «Пісня про Чорновола», тому що, на думку композитора, вона є більш узагальненою. Кантата акцентує увагу на постаті В. Чорновола, який був, є і буде для України взірцем людини-патріота, людини, з якою ніхто інший не може зрівнятися своєю роллю в історії української демократичної революції 90-х років минулого століття.

Основна ідея, що червоною ниткою проходить крізь поетичний текст та музичне втілення твору – тісний та органічний зв'язок В. Чорновола з українським народом, його прагнення волі та незалежності. Борьбі за ці високі демократичні ідеали він повністю присвятив своє життя.

21 вересня 2000 р., у День м. Дрогобича, відбулися урочистості з нагоди присвоєння центральній міській бібліотеці для дорослих ім. В. Чорновола, «лицаря української державності», на яких вперше прозвучала кантата М. Ластовецького на слова Михайла Шалати «Пісня про Чорновола».

Музикознавець Н. Семків у розвідці «Присвятні канати М. Ластовецького» зазначила: «Всенародну любов, визнання, шану та пам'ять автори – М. Шалата та М. Ластовецький – через призму сучасного бачення висловили в кантаті, що має символічну назву «Пісня про Чорновола». Саме тому основний музичний матеріал звернений до народної пісенності... Три присвятні кантати М. Ластовецького – майстерна спроба втілення високого художнього потенціалу композитора, який він прокоментував так: «Є речі, що стоять вище над самим автором – це те, що йде до душі від світу, Господньої благодаті, високого духу рідного народу» [4; 5].

На відміну від «Повернення Дрогобича», композитор використав тут не традиційний для жанру кантати виконавський склад – крім хору та солістів, твір призначений для капели бандуристів. Очевидно, тут можемо стверджувати про наявність у творі семантичних ролей: соліст-тенор виступає у творі уособленням головного героя – В'ячеслава Максимовича, на кшталт його внутрішнього голосу, а капела бандуристів – це сукупний образ українського народу, який композитор ототожнює зі звучанням давнього українського національного інструменту.

За структурою кантата «Пісня про Чорновола» складається з трьох частин із відчутною тематичною репризою та розгорнутою кодою. Водночас, можна простежити самостійність тематико-мелодичних епізодів та фактурну виокремленість кожного з розділів, що походить від наскрізного розгортання сюжету поетичного тексту, в якому його автор М. Шалата розкриває пристрасно, з болем у серці деякі сторінки біографії Чорновола, зокрема, його мужнє протистояння тоталітарним

поплічникам «в якутських і мордовських казематах» та його визначну роль у створенні єдиної соборної держави, бо він «єднає нині Україну, як єднав» (М. Шалата).

Перший розділ кантати, що є експозицією твору, являє собою розвинену двочастинну побудову типу *A B* (цифри 1-3 та 4-6). Він характеризується поєднанням елегантної, просякнутої смутком мелодики в розділі *A*, який виконується капелою бандуристів, із закличними репліками солістів (розділ *B*), відповідно до розгортання поетичного тексту. Мелодика в розділі *B* поступово набуває рис експресивності й викликає аналогії з характерними інтонаційними зворотами українських народних дум.

Середній розділ твору (цифри 7-10) – пристрасний та схвильований за характером – найбільш особистісний і драматичний, позначений відповідними вказівками (*Marciale, Agitato, Appassionato*). Він виконується капелою з великим розгортанням динаміки до кульмінації (цифра 10, *ff*), після якої відбувається стрімкий динамічний спад. Увесь другий розділ, тематизм якого можна умовно позначити як *C* (хоч і з відчутними інтонаційними «вкрапленнями» з першої частини твору), завершується витриманою паузою, після якої настає третій розділ, який за логікою розгортання поетичного тексту знову набуває елегантного настрою смутку і печалі, що підкреслено тематичною, тональною та темповою репризами (цифри 11-13). З 14-ї цифри характер тематизму різко змінюється: основні інтонації мінорного початку твору (цифра 1 *d-moll*, особливо цифра 4 *a-moll*), використані тут, набувають мажорного оптимістичного настрою (*F-dur*), що посилює закличний зміст тексту: «Буайте, жовто-сині прапори!» (цифри 14-15).

Друга частина репризного розділу (цифри 16-17), написана в світлій тональності *F-dur*, розвиває в різних фактурних співставленнях хору та соліста тенора (який виступає уособленням постаті самого В. Чорновола) заклик «До злуки, земляки, до лав!». Характерно, що пунктирні ритми тут мають зв'язок із тематизмом початку середнього розділу твору (цифри 7-8 *Marciale*), але вже в зовсім іншому, переможному мажорному звучанні. Мажор стає повністю домінуючим і в третій частині репризи (цифри 18–20), яку композитор перегармонізував із попереднього мінорного тематичного матеріалу експозиційного розділу (цифра 5).

У невеликій за розміром кодї кантати (цифра 21) митець використав прийом *parlando* (італ. – говорячи), який вимагає від виконавців чіткого вимовляння слів з метою підкреслення пріоритету поетичного тексту над музичним началом.

Загалом, кантата «Пісня про Чорновола» характеризується використанням насиченого багатоголосся, яке в кожному з розділів містить розмаїті фактурні засоби. Слід зазначити, що окремі елементи фактури, оформлені в тематичні комплекси, розраховані індивідуально на учасників виконавського складу (солістів, хору, інструментальний супровід). Розвиваючись, переважно, поліфонічними засобами, в репризі вони досягають синтетичної єдності. Як зазначила у рецензії на цей твір музикознавець А. Мельник, «динамічна, з елементами розробковості розширена реприза поєднує в собі інтонаційний матеріал початкового і серединного розділів. Особливо вдало автор застосовує тут імітаційно-поліфонічні прийоми (діалог – соло тенора (Чорновіл) з хором) у загалом розвинутій гомофонно-гармонічній фактурі, що надають репризі рис драматичності» [1; 4].

Висновки. В цілому, «Пісня про Чорновола» М. Ластовецького є взірцем урочистої-піднесеної панегіричної кантати з рисами філософського узагальнення. Її всі частини об'єднані спільною ідеєю – показати велич постаті та доблесть головного героя, як одного з найкращих синів українського народу. Кожна з частин послідовно розкриває нові грані втілення тематичного стрижня, конкретизує лірико-драматичну образність.

«Пісня про Чорновола» М. Ластовецького відзначається розгорнутими інструментальними партіями, органічним зв'язком музики та поетичного тексту, характеризується продуманим вибором «арсеналу» різноманітних засобів музичної виразовості: сміливими ритмічними знахідками, використанням яскраво конотованих народнопісенних інтонацій, варіантною видозміною тематичного матеріалу.

Перспективи подальших досліджень полягають у систематизації присвятних творів героям новітньої історії України, нещодавно створених українськими та зарубіжними композиторами.

Як зазначив Президент України П. Порошенко у «Слові до Українського народу з нагоди 80-річчя від дня народження В'ячеслава Чорновола» (від 24.12.2017 р.), його постать «назавжди стала символом боротьби за права вільної людини у незалежній державі, а його ім'я – золотим рядком в історії нашої країни. ... він красномовніше за живих звертається до нинішнього та майбутніх поколінь, надихає своєю енергією, вчить нас берегти і любити свою Вітчизну: «Дай Боже нам любити Україну понад усе сьогодні – маючи, щоб не довелося гірко любити її, втративши». Це вислів

В'ячеслава Чорновола і, мабуть, важко знайти більш вагомі слова, ніж цей пророчий сенс, що мобілізує нас у війні з російською агресією. Незламний борець за демократію, волю й незалежність України, Чорновіл надихає нас на перемогу у гібридній війні, розв'язаній проти України нащадками тоталітарного комуністичного режиму – того, що безуспішно намагався упокорити дух і волю безстрашного українського дисидента...

Світла пам'ять про таких істинних героїв закликає усіх нас бути гідними громадянами України та рішучими захисниками її суверенітету й незалежності. Слава Україні! Слава її героям!» [2].

Список використаної літератури

1. Ластовецький М. Пісня про Чорновола. Кантата для солістів, жіночого хору та капели бандуристів / Ред.-упор., вступне слово Л. Ластовецька. Дрогобич : Вимір, 2006. 24 с.
2. Порошенко П. Слово до Українського народу з нагоди 80-річчя від дня народження В'ячеслава Чорновола; 24.12.2017. Офіційне Інтернет представництво Президента України Петра Порошенка <https://www.president.gov.ua/news/slovo-do-ukrayinskogo-narodu-z-nagodi-80-richchya-vid-dnya-n-45210>
3. Северинова М. Ю. Художньо-світоглядні традиції у творчості українських композиторів 80–90-х років ХХ ст. : автореф. дис... канд. мистецтвознавства: 17.00.01; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ, 2002. 20 с.
4. Семків Н. Присвятні кантати М. Ластовецького. *Галицька зоря*. 2001. № 3. 2 лют. С. 5.
5. Терещенко А. К. Кантата. *Енциклопедія сучасної України*. Т. 12: Как-Киї. Київ : Координаційне бюро ЕСУ НАНУ, 2012. 711 с. http://esu.com.ua/search_articles.php?id=9350
6. Терещенко А. К. Украинская советская кантата и оратория. Эволюция и жанровые разновидности: дис. ... докт. искусствoved.: 17.00.02 Музыкальное искусство; АН УССР, Ин-т искусствovedения, фольклора и этнографии им. М. Ф. Рильского. Киев, 1984. 186 с.
7. Ярмо М. І. Українська камерна кантата: інваріант жанрової форми. Дрогобич: Ред.-вид. відділ ДДПУ ім. І. Франка, 2009. 160 с.

References

1. Mykola Lastovetskyu. Pisnya pro Chornovola. Kantata dlya solistiv, zhinochoho khoru ta kapely bandurystiv / Red.-upor., vstupne slovo. Lyubomyra Lastovetska. Drohobych: Vymir, 2006. 24 s.
2. Poroshenko P. Slovo do Ukrayinskoho narodu z nahody 80-richchya vid dnya narodzhennya Vyacheslava Chornovola; 24.12.2017. Ofitsiyne internet predstavnytstvo prezidenta Ukrayiny Petra Poroshenka <https://www.president.gov.ua/news/slovo-do-ukrayinskogo-narodu-z-nagodi-80-richchya-vid-dnya-n-45210>
3. Severynova M. Yu. Khudozhno-svitohlyadni tradytsiyi u tvorchosti ukrayinskykh kompozytoriv 80–90 rokiiv XX st. : avtoreferat dys... kand. mystetstvovnavstva: 17.00.01; Kyiv. nats. un-t kultury i mystetstv. Kyiv, 2002.20 s.
4. Semkiv N. Prysvyatni kantaty M. Lastovetskooho. *Halytska zorya*. 2001. – № 3. 2 lyut. S. 5.
5. Tereshchenko A. K. *Kantata. Entsyklopediya suchasnoyi Ukrayiny*. Tom 12: Kak-Kyui. Kyiv : Koordynatsiyne byuro ESU NANU, 2012. 711 s. http://esu.com.ua/search_articles.php?id=9350
6. Tereshchenko A. K. Ukrainskaya sovetskaya kantata i oratoriya. Evolyutsiya i zhanrovyeye raznovidnosti: Dis. ... dokt. iskusstvoved. : 17.00.02 Muzykal'noye iskusstvo; AN USSR, In-t iskusstvovedeniya, fol'klora i etnografii im. M. F. Ryl'skogo. M., 1984. 186 s.
7. Yarko M. I. Ukrayinska kamerna kantata: invariant zhanrovoyi formy. Drohobych: Red.-vyd. Viddil DDPU im. I. Franka, 2009. 160 s.

ЖАНРОВО-СТИЛЕВАЯ ПАРАДИГМА КАНТАТЫ «ПЕСНЯ О ЧЕРНОВОЛЕ» НИКОЛАЯ ЛАСТОВЕЦКОГО

Ластовецька Любомира Васильевна – доцент кафедри методики музикального виховання і дирижування, Дрогобичський державний педагогічний університет ім. І. Франка

Осуществлен обзор генезиса жанра кантаты в национальном музыкальном искусстве. Рассмотрены наиболее яркие образцы кантат в творчестве украинских композиторов прошлого и современности. Раскрыты особенности создания кантаты «Песня о Черноволе» современным композитором Николаем Ластовецким как первого произведения – музыкального посвящения выдающемуся политику и диссиденту. Проанализированы ее структура, исполнительский состав, музыкально-выразительные средства. Выявлены ее жанрово-стилевые атрибуты как торжественно-прославляющей, панегирической кантаты с признаками философского обобщения. Отдельно выделен образ героя Украины В. Черновола как примера несокрушимого борца за независимость, свободу и демократию.

Ключевые слова: жанр кантаты, новейшая история Украины, герой, форма произведения, стилевые черты.

**GENRE AND STYLE PARADIGM OF MYKOLA LASTOVETS'KYI'S CANTATA
«THE SONG ABOUT CHORNOVIL»**

Lastovets'ka Lyubomyra – Associate Professor,
the Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University

This paper presents a review of publications exploring the genesis of the genre of cantata in the national musical art. The author considers the best models of cantatas in the list of Ukrainian composers of the past and present. The article also describes the peculiarities of creating of the cantata «The Song about Chornovil» by modern composer Mykola Lastovets'kyi as the first work – a musical dedication to prominent politicians and dissidents. Cantata's structure, performing cast, musical and expressive means has been analyzed. Its genre and style attributes appear that cantata is a solemnly-exalted glorious composition with signs of philosophical generalization. A particular attention is paid to the role of the hero of Ukraine Vyacheslav Chornovil as an example of an indomitable fighter for independence, freedom and democracy.

Key words: genre of cantata, modern history of Ukraine, hero, structure of a work, stylistic features.

UDC 78.071.2:78.087.68:821.161.2

**GENRE AND STYLE PARADIGM OF MYKOLA LASTOVETS'KYI'S CANTATA
«THE SONG ABOUT CHORNOVIL»**

Lastovets'ka Lyubomyra – Associate Professor,
the Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University

The aim of this paper is exploring the genesis of the genre of cantata in the national musical art, describing the peculiarities of creating of the cantata «The Song about Chornovil» by modern Ukrainian composer Mykola Lastovets'kyi as the first work – a musical dedication to prominent politicians and dissidents. Cantata's structure, performing cast, musical and expressive means has been analyzed.

Research methodology. Seven major publications on the subject (survey reports, scientific journals and newspaper articles) have been reviewed. The author considers the best models of cantatas in the list of Ukrainian composers of the past and present.

Results. It has been found that its genre and style attributes appear that cantata is a solemnly-exalted glorious composition with signs of philosophical generalization. A particular attention is paid to the role of the hero of Ukraine Vyacheslav Chornovil as an example of an indomitable fighter for independence, freedom and democracy.

Novelty. An attempt is made in this paper to research the genre and style parameters of the cantata «The Song about Chornovil» by M. Lastovets'kyi.

The practical significance. This cantata is acutely relevant, despite the recent history of Ukraine. It is aimed at cultivating in contemporaries of the patriotic-national spirit, a sense of pride in their heroes.

Key words: genre of cantata, modern history of Ukraine, hero, structure of a work, stylistic features.

Надійшла до редакції 2.10.2018 р.

УДК 792.01

**ДИСКУРС МЕЛОДЕКЛАМАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОМУ
ПРОСТОРИ**

Кукуруза Надія Вікторівна – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри
сценічного мистецтва і хореографії ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет ім. В. Стефаника», м. Івано-Франківськ
doi.org/10.35619/ucpmk.vi28.108
kukuruza.nv@gmail.com

Простежено специфіку функціонування жанру мелодекламації, що дало змогу виокремити наступні етапи: княжий театр, шкільний театр, літературна естрада. Аналіз праць українських мистецтвознавців й літературознавців у царині мистецтва художнього слова дав підстави стверджувати, що мелодекламація в сучасному культурно-мистецькому просторі існує головню як «декламація на тлі музики». Аналіз виконавчої практики мелодекламації переконує, що функціонування цього різновиду жанру в сучасному культурно-мистецькому просторі визначають окремі митці.

Ключові слова: мелодекламація, мистецтво художнього слова, художнє читання, мелодекламаційна моновистава.

Постановка проблеми. Актуальність теми зумовлена специфікою жанру мелодекламації, що знаходиться на перетині слова і музики. Особливості розвитку і відтворення цього, не особливо поширеного різновиду виконавства, науковці подають фрагментарно. Це й зумовило необхідність певної систематизації досліджень жанру крізь призму історичної динаміки в контексті вияву його функціонування на сучасному етапі. Крім того, протягом сторіч мелодекламаційне виконання